

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY

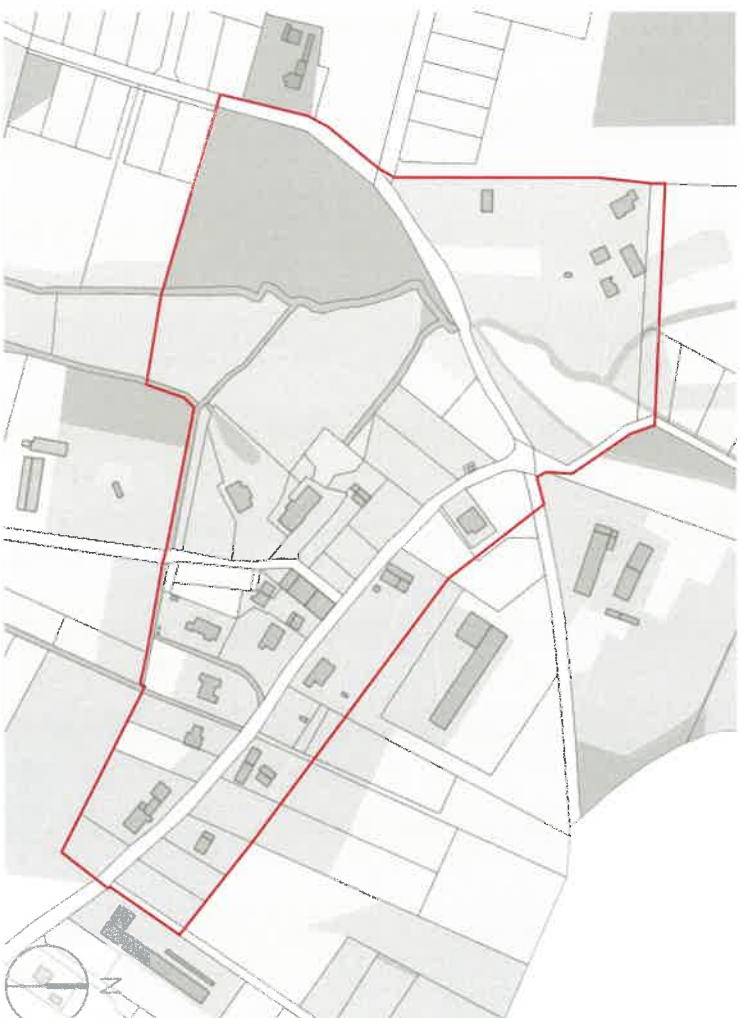
2. Czas powstania

1322 r.; XX w.

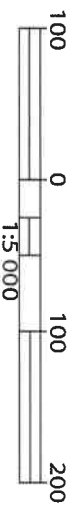
3. Miejscowość

MORZĘCIN MAŁY

9. Materiały graficzne

 granica historycznego układu ruralistycznego

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna

Województwo dolnośląskie

Powiat trzebnicki

Gmina Oborniki Śląskie

6. Współrzędne geograficzne

51°20'34"N 16°51'38"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

2

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1322 r. Muritsch, 1603 r. Klein Muritsch,

Historia wsi:

Wieś wzmiankowana po raz pierwszy w 1322 r., gdy Konrad Oleśnicki przekazał prawa do miejscowości Henrykowi IV Wrocławskiemu, jednak wraz z jego śmiercią ziemie wróciły w zasób dóbr Księstwa Oleśnickiego. Wieś lokowana na prawie niemieckim początkowo obejmowała oba obszary, Morzęcín Mały i Wielki. Podział nastąpił w 1603 r., gdy w dokumentacji wzmiankuje się Klein i Gross Muritsch. Pierwszym znanym właścicielem w czasach nowożytnych jest Sigmund von Frobelwitz. Kolejni właściciele, wymieniani dopiero od lat 20. XVIII w. zmieniali się stosunkowo często. Były to rody von Flandrin w 1720 r., von Zangen w 1743 r., von Sommersburg w 1746 r. W 1763 r. majątek należy do rodziny von Koschenbar, w 1768 r. do Bergów, w 1776 r. właścicielem jest hrabia von Karwath, w 1781 r. Kottulinsky, w 1782 r. von Arzat a od roku 1783 ród von Kitzing. We wsi znajduje się wówczas folwark dwór pański i młyn wodny. Wieź zamieszkiwało 45 osób z parafią w Kuraszkowie. W 1845 r. wymienia się Leitgebela jako właściciela majątku, powiększonego o gorzelnię i liczbę domostw do 16, zamieszkiwanych przez 71 osób. W 1876 r. właściciel Albert Kunike wydzierżawia wieś o powierzchni 113 ha, w tym 100ha pól uprawnych, 7ha łąk, 2ha lasów, 4ha dróg i podwórze gospodarczych właścicielowi Wielkiej Lipy, Barthelsowi. Od 1880 r. posiadłość należała do rodziny von Carnap. W 1902 r. powierzchnia majątku wzrosła do 128ha, w tym 70ha pól uprawnych, 5ha łąk, 50ha lasów, 3ha dróg i podwórze gospodarczych. Przed 1905 r. właścicielką została wdowa Maria von Carnap i prawdopodobnie za jej czasów wzniesiono dwór na zrębie poprzedniej siedziby, W tym czasie założono również park krajobrazowy od strony północnej. W 1909 r. podczas dzierżawy Waldenburg-Würbena dobra stanowią 166 ha. Do 1937 r. zarządzającym pełnomocnikiem był leśniczy, a obszar majątku praktycznie nie uległ zmianom. Ostatnią właścicielką była Margarethe von Seher-Thoss.

Zespół dworsko-folwarczny

Zlokalizowany w północno-zachodniej części miejscowości, powstał na miejscu barokowej siedziby wymienianej w połowie XVIII w. Założenie ograniczone drogą oraz zabudową wiejską, wydzielano na trzy części, dziedzińiec gospodarczy, zabudowania folwarczne oraz park krajobrazowy. Południowo-zachodni narożnik geometrycznego dziedzińca zamyka dwór, zwrócony do niego fasadą. W pobliżu obiektu znajdowały się dwa stawy hodowlane. Budynek dworu przebudowany w początku XX wieku.

Stanowiska AZP:

brak zlokalizowanych stanowisk na obszarze wsi.

Postulaty:

zachowanie i rewaloryzacja historycznego układu przestrzennego, wskazanie sytuowania nowych obiektów szczytem lub kalenicą do osi drogi lub jako uzupełnienie zabudowy zagrodowej, ochrona obszaru parku dworskiego, wymóg stosowania tradycyjnych form, materiałów, dyspozycji elementów zewnętrznych na elewacjach itp., ochrona historycznych nasadzeń

Istniejące zagrożenia:

degradacja obszaru folwarcznego, wprowadzanie współczesnej zabudowy nieuwzględniającej związków przestrzennych, rozbiórka i przekształcanie obiektów historycznych, lokalizacja obiektów w obszarach historycznie wolnych od zabudowy, podział i przekształcenie obszaru folwarku, wykorzystywanie niezgodnych z tradycją form i materiałów przy remontach i przebudowach obiektów

Źródła:

Wytyczne konserwatorskie do planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Oborniki Śląskie, praca pod kierownictwem arch.

Katarzyny Hawrylak-Brzezowskiej, Wrocław, 1994 r.

Karta biała zespołu dworsko-folwarcznego w Morzęcinie Małym autorstwa Marii Czystych, Wrocław 1997 r.

Zimmermann F.A., Beiträge zur Beschreibung von Schlesien. Brieg 1785, 4. Bd. S. 372

Knig J. G., Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien, Breslau 1845

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Październik 2022 r.

Marta Kowalczyk